

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8236/2024
21.02.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Владиславе Милићевић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Сузана Матејић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Основни суд у Лесковцу, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Лесковцу, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гжрр 856/23 од 23.01.2024. године, у седници одржаној 21.02.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Лесковцу Гжрр 856/23 од 23.01.2024. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Лесковцу Прр1 533/22 од 12.09.2023. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу надокнади трошкове ревизијског поступка од 88.893,00 динара, у року од 15 дана од пријема преписа ове одлуке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу Прр1 533/22 од 12.09.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да му на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Лесковцу И 2872/13 утврђене решењем Основног суда у Лесковцу Р4И 32/22 од 06.07.2022. године, исплати на име мање исплаћене зараде са увећањем за минули рад за период од 01.03.2010. године закључно са 30.06.2012. године и то: за 2010. годину – за септембар износ од 15.840,00 динара, за октобар износ од 15.120,00 динара, за новембар износ од 16.720,00 динара и за децембар износ од 17.480,00 динара; за 2011. годину – за јануар износ од 15.960,00 динара, за фебруар износ од 15.200,00 динара, за март износ од 17.480,00 динара, за април износ од 15.960,00 динара, за мај износ од 16.720,00 динара, за јун износ од 17.952,00 динара, за јул износ од 17.136,00 динара, за август износ од 18.768,00 динара, за септембар износ од 17.952,00 динара, за октобар износ од 17.136,00 динара, за новембар износ од 17.952,00 динара и за децембар износ од 17.952,00 динара; за 2012. годину – за јануар износ од 17.952,00 динара, за фебруар износ од 17.136,00 динара, за март износ од

17.952,00 динара, за април износ од 17.320,00 динара, за мај износ од 21.160,00 динара, за јун износ од 17.320,00 динара, све са законском затезном каматом на свако појединачно потраживање почев од сваког последњег дана у месецу за претходни месец до коначне исплате; на име неисплаћене накнаде за исхрану у току рада за период од 01.09.2010. године до 30.06.2012. године и то: за 2010. годину – за септембар износ од 1.650,00 динара, за октобар износ од 11.575,00 динара, за новембар износ од 1.650,00 динара, за децембар износ од 11.725,00 динара; за 2011. годину – за јануар износ од 1.425,00 динара, за фебруар износ од 1.425,00 динара, за март износ од 1.725,00 динара, за април износ од 1.350,00 динара, за мај износ од 1.500,00 динара, за јун износ од 1.650,00 динара, за јул износ од 1.575,00 динара, за август износ од 1.725,00 динара, за септембар износ од 1.650,00 динара, за октобар износ од 1.575,00 динара, за новембар износ од 1.650,00 динара и за децембар износ од 1.650,00 динара; за 2012. годину – за јануар износ од 1.500,00 динара, за фебруар износ од 1.425,00 динара, за март износ од 1.650,00 динара, за април износ од 1.350,00 динара, за мај износ од 1.575,00 динара, за јун износ од 1.575,00 динара, све са законском затезном каматом на свако појединачно потраживање почев од сваког последњег дана у месецу за претходни месец до коначне исплате; на име неплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.09.2010. године закључно са 31.06.2012. године износ од по 1.500,00 динара месечно са законском затезном каматом на свако појединачно потраживање почев од сваког последњег дана у месецу за претходни месец до коначне исплате; на име трошкова парничног поступка Основног суда у Лесковцу П1 1274/12 износ од 16.204,50 динара и на име трошкова извршног поступка Основног суда у Лесковцу И 2872/13 у износу од 6.000,00 динара. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 49.500,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Лесковцу Гжрр 856/23 од 23.01.2024. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року по решењу Основног суда у Лесковцу И 2872/13 исплати: на име мање исплаћене зараде са увећањем за минули рад за период од 01.03.2010. године закључно са 30.06.2012. године и то: за 2010. годину – за септембар износ од 15.840,00 динара, за октобар износ од 15.120,00 динара, за новембар износ од 16.720,00 динара и за децембар износ од 17.480,00 динара; за 2011. годину – за јануар износ од 15.960,00 динара, за фебруар износ од 15.200,00 динара, за март износ од 17.480,00 динара, за април износ од 15.960,00 динара, за мај износ од 16.720,00 динара, за јун износ од 17.952,00 динара, за јул износ од 17.136,00 динара, за август износ од 18.768,00 динара, за септембар износ од 17.952,00 динара, за октобар износ од 17.136,00 динара, за новембар износ од 17.952,00 динара и за децембар износ од 17.952,00 динара; за 2012. годину – за јануар износ од 17.952,00 динара, за фебруар износ од 17.136,00 динара, за март износ од 17.952,00 динара, за април износ од 17.320,00 динара, за мај износ од 21.160,00 динара, за јун износ од 17.320,00 динара, све са законском затезном каматом на свако појединачно потраживање почев од сваког последњег дана у месецу за претходни месец до коначне исплате; на име неисплаћене накнаде за исхрану у току рада за период од 01.09.2010. године до 30.06.2012. године и то: за 2010. годину – за септембар износ од 1.650,00 динара, за октобар износ од 11.575,00 динара, за новембар износ од 1.650,00 динара, за децембар износ од 11.725,00 динара; за 2011. годину – за јануар износ од 1.425,00 динара, за фебруар износ од 1.425,00 динара, за март износ од 1.725,00 динара, за април износ од 1.350,00 динара, за

мај износ од 1.500,00 динара, за јун износ од 1.650,00 динара, за јул износ од 1.575,00 динара, за август износ од 1.725,00 динара, за септембар износ од 1.650,00 динара, за октобар износ од 1.575,00 динара, за новембар износ од 1.650,00 динара и за децембар износ од 1.650,00 динара; за 2012. годину – за јануар износ од 1.500,00 динара, за фебруар износ од 1.425,00 динара, за март износ од 1.650,00 динара, за април износ од 1.350,00 динара, за мај износ од 1.575,00 динара, за јун износ од 1.575,00 динара, све са законском затезном каматом на свако појединачно потраживање почев од сваког последњег дана у месецу за претходни месец до коначне исплате; на име неплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.09.2010. године закључно са 31.06.2012. године износ од по 1.500,00 динара месечно са законском затезном каматом на свако појединачно потраживање почев од сваког последњег дана у месецу за претходни месец до коначне исплате; на име трошкова парничног поступка Основног суда у Лесковцу П1 1274/12 износ од 16.204,50 динара и на име трошкова извршног поступка Основног суда у Лесковцу И 2872/13 у износу од 6.000,00 динара. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 40.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Ревизија је дозвољена по одредби члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), па је Врховни суд испитао пресуду у смислу члана 408. овог закона и утврдио да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је исходовао правноснажну и извршну пресуду Основног суда у Лесковцу П 1274/12 од 31.01.2013. године којом је тужена Школа за основно и средње образовање „11. Октобар“ из Лесковца обавезана да му по основу дуга по основу неисплаћених зарада и накнада из радног односа (исхрана у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора) исплати појединачне износе, са каматом, наведене у тој одлуци, као и трошкове парничног поступка у износу од 16.204,50 динара. По предлогу за извршење на основу наведене извршне исправе, донето је решење о извршењу Основног суда у Лесковцу И 2872/13 од 25.04.2013. године, којим је усвојен предлог за извршење и обавезан извршни дужник Школа за основно и средње образовање „11. Октобар“ из Лесковца да плати дуг по тој извршној исправи, као и трошкове извршног поступка. Овај поступак није спроведен пред Основним судом у Лесковцу, који је списе предмета са закључком о наставку спровођења поступка од 20.03.2020. године доставио јавном извршитељу Ненаду Гвозденовићу из ... (када предмет добија број ИИ 1956/20). Јавни извршитељ је наставио поступак извршења на покретним стварима извршног дужника (закључак од 31.08.2020. године). Попис покретних ствари није одређен, а предметно потраживање извршног повериода није намирено. Правноснажним и извршним решењем Основног суда у Лесковцу Р4И 32/22 од 06.07.2022. године утврђено је да је тужиоцу као

предлагачу у поступку пред Основним судом у Лесковцу у предмету ИИ 2872/13 повређено право на суђење у разумном року.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев у висини износа неисплаћене разлике зараде и накнада из радног односа тужиоцу по решењу Основног суда у Лесковцу И 2872/13 од 25.04.2013. године (које спроводи јавни извршитељ у поступку ИИ 1956/20), са припадајућом каматом, трошковима парничног поступка и трошковима извршног поступка. По становишту првостепеног суда, тужена је објективно одговорна за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно потраживања запослених из радног односа која су остала неизвршена према дужницима који су државне установе, по члану 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, члану 172. Закона о облигационим односима и члану 58. Устава Републике Србије.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, изражавајући становиште да без обзира што је решењем Основног суда у Лесковцу Р4И 32/22 од 06.07.2022. године утврђено да је тужиоцу као предлагачу у поступку пред Основним судом у Лесковцу у предмету ИИ 2872/13 повређено право на суђење у разумном року, тужена није у обавези да тужиоцу накнади имовинску штету по одредбама Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер се предмет налази код Јавног извршитеља који није буџетски корисник.

По оцени Врховног суда основано се ревизијом тужиоца побија становиште другостепеног суда због погрешне примене материјалног права.

Законом о заштити права на суђење у разумном року (“Службени гласник РС, бр 40/15), важећег у време подношења тужбе, чланом 2. став 1. прописано је да право на суђење у разумном року има свака странка у судском поступку што укључује и извршни поступак.

Законом о извршењу и обезбеђењу – ЗИО („Службени гласник РС“, бр 31/11...139/14) који се у конкретном случају примењује сходно одредби члана 545. важећег Закона о извршењу и обезбеђењу, одређено је да се поступак извршења и обезбеђења покреће на предлог извршног повериоца или по службеној дужности, када је то законом одређено и да извршење и обезбеђење одређује суд ако овим законом није друкчије одређено, а спроводи га суд или извршитељ (члан 2.), при чему је извршитељ физичко лице које именује министар надлежан за правосуђење док у статусу службеног лица спроводи извршење у границама решења о извршењу и врши друга овлашћења која су му овим законом поверена (члан 11. тачка 8.). Странке и учесник у поступку могу захтевати од суда односно извршитеља да отклоне неправилности учињене у току и поводом спровођења извршења, да се ако извршитељ не поступи по захтеву из става 1. овог члана у року од 5 радних дана странка или учесник у поступку могу обратити надлежном суду (члан 74.).

Следом наведених одредаба, поступак извршења је законом уређен поступак принудног остваривања потраживања који се по Закону о извршењу и обезбеђењу покреће на предлог извршног повериоца а спроводи га суд или јавни извршитељ, као повереник суда. Како јавни извршитељ поступа као повереник суда и како је суд

овлашћен да отклања неправилности у раду јавног извршитеља, то се одговорност тужене чији је суд орган, у вези са немогућношћу наплате потраживања због дугог трајања извршног поступка заснива на чињеници да орган тужене није поступао у разумном року. Због тога су, и по оцени Врховног суда, како то правилно закључује првостепени суд испуњени услови прописани Законом о заштити права на суђење у разумном року за објективну одговорност тужене, без обзира да ли извршење спроводи суд или га уместо суда, а у име државе спроводи јавни извршитељ.

Према члану 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна. То значи да Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочнопоследичну везу, између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим законом о извршењу („Закључак о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука“ допуњен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 27.09.2019. године).

У конкретном случају, тужилац није био у могућности да наплати своје потраживање из радног односа по правноснажној и извршној судској одлуци према свом послодавцу – школи која је јавна установа која се финансира из буџетских средстава и чији је оснивач Република Србија у извршном поступку (који траје преко 10 година), због чега је утврђена повреда права тужиоца на суђење у разумном року у том поступку, па је тужена у обавези да му накнади имовинску штету у висини ненаплаћеног новчаног потраживања (глави дуг, камата, трошкови парничног поступка и трошкови извршног поступка).

Тужилац је успео у поступку по ревизији па му на основу члана 165. став 2. ЗПП, припадају трошкови за састав ревизије од стране адвоката у износу од 27.000,00 динара и судске таксе за ревизију 24.757,00 динара и ревизијску одлуку 37.136,00 динара по АТ и ТТ.

Преиначењем другостепене пресуде потврђена је одлука првостепеног суда о трошковима поступка који су тужиоцу правилно одмерени и признати.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић